

Om Portrett med Sigarett – et portrett av Jens Bjørneboe

Tekst Ylve Thon

Jens Bjørneboe var en norsk forfatter og samfunnsdebattant som levde fra 1920-1976, født og oppvokst i Kristiansand og bodde senere i Oslo og på Veierland i Vestfold. I arbeidet med å skulle portrettere Bjørneboe gjorde jeg mye research. Jeg er født i 1979, så noe samtidig opplevelse av Bjørneboe har jeg ikke. Jeg kunne ikke møte han eller be han sitte modell, så mitt møte med han ble gjennom litteratur, bilder og film.

Først leste jeg Sven Kjærups «Onkel Jens- et familieportrett». Denne boka gav meg verdifull innsikt i både personligheten, familieforhold og forhold til hjembyen. Siden leste jeg «Drømmen og hjulet», en bok Bjørneboe skrev som portretterte den relativt ukjente og veldig fascinerende forfatteren Ragnhild Jølsen. Den var rørende egentlig og som kvinnelig kunstner selv, varmet det å oppdage at en fra hans generasjon skrev en slik hyllest til en kvinnelig forfatter.

Når Bjørneboe skriver er det rått, treffende, skarpt, men også følsomt, ømt, oppmerksomt og empatisk. Han er en vanskelig personlighet å bli få tak på og det er ikke godt å si om han var likandes eller ikke, antageligvis kom det an på dagsformen. I så fall en gjenkjennelig og ikke uvanlig type i kunstnerkretser.

Først prøvde jeg å male kun øyet og det skarpe blikket, men oppdaget så at uten ørnenesa ble han ugjenkjennelig. Portrett er en rar sjanger i 2020, det er gammeldags, det skal man helst finne en vei rundt, det er komplisert og teknisk vanskelig og det skal tilslutt ha en psykologisk dybde. Det ble mange forsøk!

Jeg har basert arbeidet mitt på den eldre Bjørneboe. Det gamle, og nesten oppløste ansiktet hans og det skiftende humøret var det som traff meg. Det ble malt i ett langt og krevende strekk, i en fri tolkning av et stillbilde fra hans siste intervju på Veierland. Hans gamle ansikt er mye mer interessant enn hans unge ansikt, det finnes så mye mer karakter der.

Maleriet er utført med oljemaling på pleksiglass i alla prima teknikk, 46 x 33 cm stort. Fargene er en del av en koloristisk palett jeg har jobba en stund med å sette sammen, hvor paletten skal kunne fungere for arbeider som dette. I dette maleriet er det enda mer begrensa palett som er satt sammen innafor dette systemet. De er nøye avstemt etter hverandre i et maleri hvor oker, rå umbra og koboltblå er bærende farger.

I maleriet har jeg prøvd å fange mange av sidene hans, den krasse, kritiske, den åpne, empatiske, og som reflektert i tittelen, den mannlige kunstneren, den intellektuelle posøren med sigaretten. Jeg kan ikke annet enn å se han med et tvisyn.